MIKKO PUTTONEN

Uutta musiikkia yliopistolla

Korvat auki! Musiikkitieteen laitoksella järjestettiin ainutlaatuinen sävellyskurssi. Opiskelijoiden sävellyksiä voi kuulla yliopiston juhlasalissa pidettävässä konsertissa.

Musiikkitieteen opiskelijat ovat ryhtyneet säveltämään. Viime syksynä alkoi säveltäjä, musiikkitieteen lehtori **Harri Vuoren** vetämä sävellyskurssi, jonka soivia hedelmiä voivat musiikinystävät poimia huhtikuun 20. päivänä järjestettävässä konsertissa. Hedelmät ovat sikäli harvinaisia, että säveltämistä ei yliopistolla ole ainakaan virallisesti opetettu miesmuistiin.

Harri Vuori on jo vanhastaan antanut sävellysopetusta epävirallisesti vuosittain muutamalle asialle omistautuneelle musiikkitieteen opiskelijalle. Hän arveli oikeudenmukaiseksi, että he voisivat saada hieman opintoviikkojakin panostuksestaan. Kun sävellysopetuksesta sitten järjestettiin virallinen kurssi, sen suosio yllätti Vuoren.

– Odotin paikalle niitä neljää, viittä kiinnostunutta, mutta ilmoittautuneita olikin lähes 30. Siinä oli vitsit vähissä, kun niin suurta joukkoa ei voi mitenkään tehokkaasti opettaa. Harjoituksia voi antaa ja luentoja pitää, mutta sävellystöiden tarkistaminen ja kommentoiminen on kuitenkin yksityisopetusta, joka vaatii aikaa.

Matkan varrella osa opiskelijoista jäi pois niin, että kurssin osallistujamäärä supeni lopulta reiluun kymmeneen. Näiden aktiivisimpien lisäksi muut käyvät tosin edelleen omaan tahtiinsa näyttämässä Vuorelle töitään.

Tilanteesta hahmoksi

Musiikkitieteen opiskelijalle on tuttua toisten sävellysten analysointi. Säveltämisen opiskelussa saa sen sijaan nuotit kirjoittaa itse. Vuoren mukaan kurssilla käytiin läpi enemmän kuin yleensä musiikkitieteen kursseilla uusia sävellystyylejä sekä tehtiin joka viikko harjoituksia.

– Yhdessä harjoituksessa piti tehdä saumaton prosessi hahmosta tilanteeksi tai tilanteesta hahmoksi. Aluksi on esimerkiksi pitkä, suora ääni, joka on tilanne ilman yksityiskohtia; sitten äänen täytyy täysin huomaamatta alkaa elää niin, että siitä tulee jokin tarkasti määritelty hahmo, vaikkapa **Ravelin** *Bolero*, Vuori kertoo.

Säveltämisestä on hyötyä myös musiikkitieteen kannalta. Kurssilla mukana olleen opiskelijan **Petri Tuovisen** mukaan ymmärrys eri sävellysmetodeista syvenee, kun on itse säveltänyt näillä metodeilla.

– Jos kokeilee säveltämistä vaikkapa dodekafonialla, niin sen jälkeen kuulee ihan toisella tavalla muiden samalla metodilla säveltämiä kappaleita. Se aukaisee kuuntelemaan ja ymmärtämään tätä musiikkia.

Osa musiikkitieteen opiskelijoista on Vuoren mukaan selvästi suuntautunut säveltämiseen. Jostain syystä he vain ovat yliopistolla eivätkä Sibelius-Akatemiassa, jonne valtakunnan korkein sävellysopetus on keskittynyt.

– Heistä näkee selvästi, että mielenkiinto on nimenomaan säveltämisen suunnalla. Sen näkee luonnollisesti tuloksistakin: sävellystöitä syntyy paljon ja ne ovat yleensä tarkkaan harkittuja.

Vuori kertoo myös tyytyväisenä, että osa hänen edellisvuotisista sävellysoppilaistaan on päässyt ihan mukavasti näkösälle Suomen musiikkielämässä. Osa heistä toimii Korvat auki -yhdistyksessä, joka on nuorten säveltäjien esitysfoorumi. Lisäksi on olemassa konservatorioiden nimikkosäveltäjäprojekti, jossa on Vuoren entisiä oppilaita mukana. Pari hänen oppilastaan yliopistolla on myös päässyt jatkamaan sävellysopintojaan Sibelius-Akatemiassa.

Säveltäjänä voi Vuoren mukaan päästä eteenpäin, vaikka ei olisikaan niiden harvojen valittujen joukossa, jotka ovat käyneet Sibelius-Akatemian sävellyslinjan.

– Minun ikäisissäni nelikymppisissä säveltäjissä on joitakin, jotka eivät ole koskaan opiskelleet Sibelius-Akatemiassa, mutta ovat silti jatkuvasti näkyvillä musiikkielämässä, Vuori kertoo.

Taidemusiikki ja junat

Yksi Vuoren kurssille osallistuneista opiskelijoista on **Ilmari Mäenpää**, jolle myönnettiin tämänvuotinen *Pro Musica* -palkinto, 20 000 markan suuruinen stipendi sävellysopintoja varten myönnetään vuosittain säveltämisessä kunnostautuneelle opiskelijalle. Mäenpään lisäksi sävellyskonserttiin osallistuu kurssilta seitsemän muuta opiskelijaa.

Musiikkia on konsertissa moneen lähtöön. Osa on Vuoren mukaan elokuvamusiikkiin vivahtavaa, osa lähentelee viihdemusiikkia ja osa on taas modernistista taidemusiikkia.

– En ole pyrkinyt ajamaan opetuksessani läpi mitään tiettyä tyyliä, vaan pikemminkin auttamaan kutakin eteenpäin valitsemallaan linjalla, Vuori tähdentää.

Taiteilijat eivät aina suostu puhumaan töistään, jotteivät ohjaisi liikaa vastaanottajien kokemusta ja tulkintoja. Tästä huolimatta Mäenpää on valmis hiukan raottamaan luomistyön ovia, mikä ei ole huono juttu vallankaan, kun moderni taidemusiikki koetaan usein luoksepääsemättömäksi. Hän pyrkii tekemään omista töistään sekä lähestyttäviä että riittävän kompleksisia, jotta niistä löytyisi aina uusilla kuuntelukerroilla jotain uutta.

Konsertissa kuultava Mäenpään teos *Aseman tienoo, 7x26,5 m: Öljyväri* laajeni harjoitustehtävästä, jossa piti luoda lähestyvä ääni. Kuten nimikin paljastaa, Mäenpään teoksella ja junilla on jotain tekemistä keskenään. Arvoitukselliset numerot viittaavat junavaunun mittoihin ja vaunujen lukumäärään. Mäenpää päätti luoda sekä lähestyvän että etääntyvän äänen, ja toteutti tämän äänimaiseman kahden symbaalin avulla. Idea syntyi paikallisjunassa matkalla kotiin Pitäjänmäelle.

– Jos itseisarvona pitää kappaleen innovatiivisuutta, niin sitä se ainakin on. Voin kuvitella jonkun kritisoivan sitä realistisuudesta, koska siinä on luonnonääniä jäljitteleviä osia. Toisaalta yksi 1900-luvun suurimmista säveltäjistä, **Olivier Messiaen,** on käyttänyt linnunlauluja pitkin ja poikin teoksissaan, Mäenpää kertoo.

Neliminuuttinen kappale kunnioittaa myös sitaatilla Messiaenia, jonka nuotintama linnunlaulu teoksessa kuullaan. Ranskalaissäveltäjä on myös toinen tutkimuskohde Mäenpään tekeillä olevassa gradussa. ■

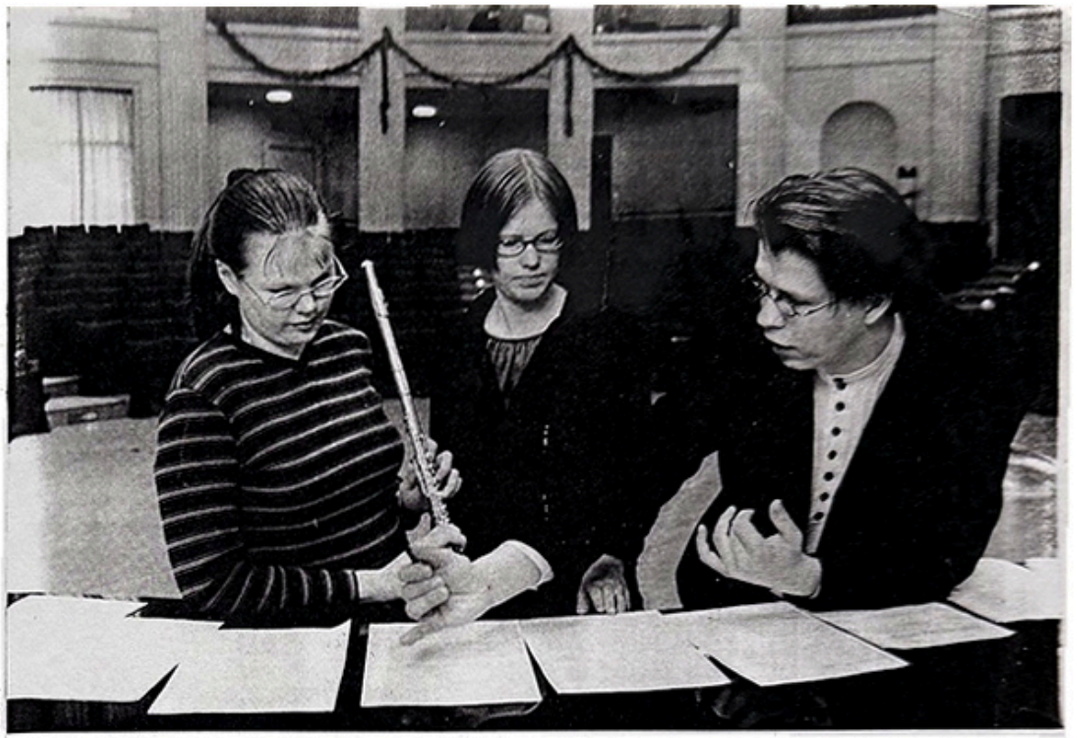

Eero Aarnio

Ilmari Mäenpää (oikealla) selostaa sävellyksenä *Aseman tienoo, 7x26,5 m: Öljyväri* saloja soittajille Mirja Mäenpäälle (vasemmalla) ja Taru Koivistolle (keskellä).

Musiikkitieteen opiskelijoiden sävellyskonsertti Helsingin yliopiston juhlasalissa 20.4.1999, klo 18.00. Vapaa sisäänpääsy, ohjelma 15 mk.

Ohjelma: **Aki Yli-Salomäki**, *Odor*; **Christian Holmqvist**, *Pezzo Concertante*; **Esa Lilja**, *Dracula Visits Marvel World*; **Miska Natunen**, *March of the Wights*; **Tomi Räisänen**, *Viisi laulua*; **Ilmari Mäenpää**, *Aseman tienoo, 7x26,5 m: Öljyväri*; **Ville Komppa**, *Anduriel*; **Clara Petrozzi-Stubin**, *Duo*.

Yliopisto | - | Numero: 7/1999 | Sivut: 22–23